

ULRICEHAMNS KOMMUN KOMMUNLEDNINGSKONTORET	
2008-03-28	
Ink	
Dnr 2007.0885 2008-03-26	Diarienummer 40

Miljömål för Ulricehamns kommun

Inledning

Miljöfrågorna är idag aktuella än någonsin. Stormar och översvämningar har nu även drabbat Sverige och Västra Götaland. Idag är de flesta av världens forskare eniga om att det är vi människor som påverkar vårt klimat. Nu är det viktigare än någonsin att gå från ord till handling! Det gäller allas vår överlevnad. Vi måste nu vara med och bygga det hållbara samhället som omfattar både de ekologiska, sociala och ekonomiska aspekterna. Miljömålen omfattar alla anställda och politiker i kommunen och dess bolag. Vi har tillsammans ett ansvar att de uppnås och efterlevs.

Miljömålen tydliggör miljödimensionen i hållbar utveckling. En helhetssyn är nödvändig för frågor som rör tillväxt, sysselsättning, trygghet och god miljö. Det är viktigt att i varje framtida beslut ställa sig frågan är det hållbart för framtiden? Om inte? Ska vi genomföra åtgärder som inte leder mot målen?

Bakgrund

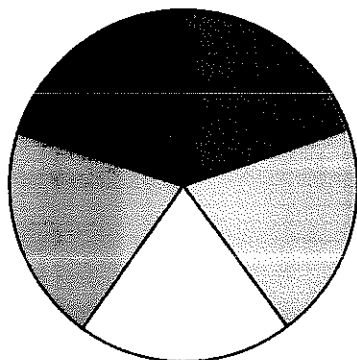
Vi ska lämna efter oss ett samhälle till nästkommande generation där de största miljöproblemen är lösta. Det beslutade riksdagen 1999 när de nationella miljömålen antogs. I generationsperspektiv talar vi om mål som ska vara uppfyllda till 2050. De nationella miljömålen har föregåtts av ett mångårigt internationellt samarbete där viktiga dokument som Agenda-21 dokumentet från Rio de Janeiro 1992 följt av Kyoto protokollet 1997 antagits.

I Ulricehamn har vi aktivt arbetat med miljöfrågorna sedan mitten av 90-talet. 1997 antogs Agenda 21 dokumentet för Ulricehamns kommun. Vi beviljades pengar från Naturvårdsverket till både LIP- och KLIMP- projekt. Där fjärrvärmesatsningen är den största miljöinvestering som hitintills gjorts. Kommunen har också ett aktivt samarbete med både Vägverket och Energimyndigheten i framgångsrika miljöprojekt.

Nu står de lokala miljömålen på tur. För att göra det överskådligt har de 16 nationella miljömålen grupperats i fem områden: Klimat, God Livsmiljö, Inköp/Avfall, Natur och Vatten. Vi har satt få mål som är konkreta och uppföljningsbara. Det krävs beteendeförändringar för att uppnå målen. Fler av målen går in i varandra som i Tex. Natur och God livsmiljö. Det ska vara ett levande dokument som följs upp årligen och revideras allteftersom åtgärderna genomförs. Vi baserar på och hänvisar i övrigt till Länsstyrelsen i Västra Götalands miljömål.

Under 2007 har alla anställda och politiker fått möjligheten att se Al Gores film "En Obekvämt sanning" med efterföljande diskussioner om kommunens miljömål och vad vi alla kan göra. Detta har varit uppstarten till miljömålsarbetet. På detta sätt hoppas vi kunna lägga en bred grund till kommunens miljöarbete där alla ska känna sig delaktiga.

Miljömål

- Klimat
- ▨ God livsmiljö
- Inköp/Avfall
- ▩ Natur
- Vatten

Miljömål Ulricehamn

Klimat

God livsmiljö

Inköp/Avfall

Natur

Vatten

Nationella och Länsstyrelsens miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- Giftfri miljö
- Ett rikt växt och djurliv
- Myllrande våtmarker
- Ett rikt odlingslandskap
- Levande skogar
- Biologisk mångfald
- Grundvatten av god kvalitet
- Levande sjöar och vattendrag
- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning

Två mål har utelämnats p.g.a. att de inte berör oss direkt

- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Storslagen fjällmiljö

Klimat

Idag är de flesta forskare världen över eniga om att det är vi människor som påverkar klimatet och därmed stiger jordens medeltemperatur. Det är framförallt vår användning av fossila bränslen när vi värmer våra hus och våra transporter som är en stor bidragande orsak till den så kallade "Växthuseffekten" Förutom det så är luftföroreningarna från olja och kol skadliga för vår hälsa och orsakar mellan 300 – 1000 cancerfall¹ per år i Sverige. Därför är det av stor vikt att vi ersätter olja och kol med förnyelsebar energi såsom vind, sol och biobränsle. Ulricehamns kommun har tidigt varit ute med att ersätta oljeuppvärmda fastigheter med fjärrvärme. Detta har lett till en besparing på CO₂ med 11 961 ton. Idag har kommunen 12 tjänstebilar som drivs på biogas som kommer från vårt reningsverk. I kommunen finns möjlighet att tanka bilar med både biogas och etanol. Målen som tagits fram är för att minska på CO₂ utsläppen från kommunens fastigheter, elförbrukning och tjänstebilar. Detta för att luften ska vara så ren så att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Nationella och Länsstyrelsens miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft

Mål för Ulricehamn

Mål 2015 Fossilbränslefri kommun

- Alla kommunala fastigheters uppvärmning ska ske med förnyelsebar energi
- 2015 ska energin från uppvärmningen i de kommunala fastigheterna ha minskat med 20 % i förhållande till 2006
- 2015 ska elförbrukningen ha minskat med 25 % i förhållande till 2006
- All el som köps in till kommunal verksamhet ska vara Bra Miljöval enligt Naturskyddsföreningens kriterier
- Ett vindkraftverk på minst 2 MW har etablerats i kommunen av UEAB
- En fortsatt fjärrvärmeutbyggnad bör ske där nya bostadsområden och industriområden planeras. Närvärmeentraler ska erbjudas där fjärrvärme inte kan dras
- Alla kommunens tjänstebilar ska drivas med förnyelsebart bränsle
- Övrig maskinpark med tunga fordon ska drivas med förnyelsebart bränsle
- Kommunala transporter ska ha effektiviserats och minskats med 15 % körda mil i förhållande till 2006
- Kollektivtrafik ska prioriteras vid kommunens tjänsteresor till Borås och Göteborg

Delmål 2010

- 2010 ska energin från uppvärmningen i de kommunala fastigheterna ha minskat med 10 % i förhållande till 2006

¹ Källa Miljödepartementet

- 2010 ska elförbrukningen ha minskat med 15 % i förhållande till 2006
- Alla kommunala transporter ska effektiviseras genom ruttplanering och/eller bilpool och minskat med 10 % körda mil i förhållande till 2006
- 2010 ska 80 % av kommunens tjänstebilar drivas med förnyelsebart bränsle

Åtgärder

- Översyn av kommunen och bolagens koldioxidutsläpp
- Energikartläggning över kommunens fastigheter. Både el och uppvärmning
- Byte av uppvärmning i kommunala fastigheter i områdena Timmele, Hökerum och Dalum
- Åtgärdsprogram för att minska elförbrukningen
- Sätta upp solceller på Stadshuset
- Vid nybyggnation på T.ex. Lassalyckans idrottsanläggning använda solenergi för el eller uppvärmning
- Inköp av ruttplaneringsprogram för skolskjuts, hemtjänst och färdtjänst. Ruttplanering genomförs.
- Inköp av bilbokningsprogram för kommunens tjänstebilar/bilpool. Bilpooler inrättas
- Vid byte av tjänstebilar endast beställa bilar som drivs med alternativa bränslen. I första hand biogas

God Livsmiljö

Kommunen med staden och dess tätorter ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en lokal och global god miljö. Det är grunden till en hållbar samhällsutveckling. Där råder balans mellan ekologisk, social och ekonomisk utveckling. I kommunens planering kopplas det samman bebyggelse av bostäder och verksamheter med människors hälsa och tar hänsyn till den biologiska mångfalden. Vi planerar för en långsiktig god hushållning med mark, vatten och andra resurser. Vi förtätar befintliga områden för att energieffektivisera och minska på biltransporter utan att riskera att grönytor/parker försvinner. Vid nybyggnation väljer vi sunda och miljöanpassade hus med låg energiförbrukning. Det säkerställs att byggnader inte innehåller höga radonvärden och hänsyn tas till att människors hälsa kan påverkas av höga elektromagnetiska fält.

Nationella och Länsstyrelsens miljömål

- God bebyggd miljö
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö

Mål för Ulricehamn

Mål 2015

- I all planering ska hänsyn tas till invånarnas möjlighet till god livsmiljö där hälsa, natur- och kulturvärden säkerställs och effektiv energi- och transportplanering främjas
- Fastighetsavdelningen/STUBO ska ha byggt ett lågenergihus

- Att gång- och cykelvägnätet byggts samman så att det möjliggör en trygg och säker väg till och från arbetsplatser och skola (aktiv transport)
- Radonhus har lokaliserats och åtgärdats

Delmål 2010

- All fysisk planering och samhällsbyggande grundas på strategier för hur energianvändning ska effektivisera, hur förnybara energiresurser ska tas tillvara och främja vindkraft och solenergi
- Komplettera och förtäta befintliga orter för att möjliggöra energi- och transporteffektiva lösningar
- Säkerställa att grönområden bevaras i staden. Max 300 m från bostäder till grönyta för att främja välbefinnande och hälsa
- Kommunen och dess bolag ska vara föregångare vid nybyggnation av sunda och miljöanpassade hus. Ett hus ska ha byggts som ett gott exempel.
- I nya byggnader ska det förbrukas högst 90 kWh/m² år för bostäder och högst 100 kWh/m² år för lokaler
- Ulricehamns kommun ska ha genomfört ett projekt i samarbete med "Design med omtanke"

Åtgärder

- Planberedskap för bostäder och verksamheter i alla orter ska genomföras där energistrategier finns med. Detta ska vara genomfört till 2015
- Studera avstånd och tillgänglighet till kommunens parker och grönytor
- Kompetensutveckling till byggföretag och kommunen för att bygga miljöanpassade/energisnåla byggnader
- Fastighetsavdelningen/ STUBO ska inleda förundersökning för att bygga ett lågenergihus
- Kommunen ska aktivt informera allmänheten hur man bygger sunda och miljöanpassade hus (med EU:s byggdirektiv)
- Den biologiska mångfalden ska synliggöras med fem lättillgängliga/trygga promenadstråken i centrum
- Cykel- och Gångvägnätet ska vintertid prioriteras för aktiv transport
- Riskerna med elektromagnetiska fält skall kontinuerligt kartläggas och nödvändiga åtgärder skall vidtas i takt med att sådana eventuella risker identifieras
- Öka medvetenheten om radonets skadeverkningar. Lokalisera radonhusen i kommunen
- Ta fram åtgärdsplan för buller

Inköp/Avfall

Vi har lagt samman Inköp med Avfall för att tydliggöra att de målen hänger ihop. Vid inköp har vi fokuserat på tre områden där vi tydligt kan påverka till en giftfri miljö. Det är inköp av ekologisk mat, kemtekniska produkter och belysning. Det är även av stor vikt att de totala inköpen som kommunen gör sker miljöanpassat och att avfallsmängden på sikt minskar. Våra val vid inköp återspeglar sig senare i kommunens reningsverk och mängden avfall som samlas in antingen till återvinning eller till förbränning. I samhället finns det idag ca 70 000 olika kemikalier i omlopp. Ingen vet vart allt tar vägen. Det enda vi säkert vet är att inget försvinner. Vi börjar bli mer och mer medvetna om att många av kemikalierna kan skada människors hälsa och den biologiska mångfalden, framförallt det som hamnar i våra vattendrag. Genom valet av ekologisk mat väljer vi bort konstgödsel och bekämpningsmedel. Vid val av miljömärkta kemtekniska produkter, kvicksilverfria lågenergilampor och väljer miljöanpassade produkter för övrigt så är vi med och bidrar till målet om en Giftfri miljö.

Nationella och Länsstyrelsens miljömål

- Giftfri miljö

Mål för Ulricehamn

Mål 2015

- Kommunens inköp av ekologiska livsmedel ska ha fördubblats till 17 % från 2007
- Endast miljömärkta produkter ska väljas vid inköp. Där det inte finns ska bästa miljöprestanda efterfrågas
- Vid större maskininvesteringar ska Livscykelanalys efterfrågas/medfölja (leasa)
- Vid köp av tjänster ska miljöpolicy/miljöcertifiering efterfrågas
- Organiskt avfall som inte hemkomposteras samlas in och transporteras till gemensam kompostering för jordförbättring och biogasutvinning
- Mängden avfall som går till förbränning ska ha minskat med 20 %

Delmål 2010

- Kommunens inköp av ekologiska livsmedel ska ha ökat med 3 % från 2007 till 11,3 %
- Endast produkter med låg energiförbrukning ska köpas in
- Endast miljömärkta produkter inom kemtekniska produkter ska köpas in
- Bemannade strategiskt placerade återvinningscentraler finns utplacerade i kommunen
- Mängden avfall som går till förbränning ska ha minskat med 10 %

Åtgärder

- Kommunstyrelsen öronmärker x tusen kronor årligen till inköp av ekologiska produkter
- Kommunen deltar i projekt som Skolmatsakademien och Matresan
- Uttjänta lampor/armaturer byts till kvicksilverfria lågenergilampor där så är möjligt eller annan energisnål belysning.

- All personal som arbetar med inköp utbildas i MSR – verktygen²
- Information för att öka kunskapen om vilken negativ miljöpåverkan våra inköp kan ha när det blir till ett avfall T.ex. i reningsverk (A)
- Information om hur hushållen och verksamheter kan minska sina avfallsmängder.
- Synliggöra mängden avfall från kommunen och kostnaderna för detta med efterföljande åtgärdsplan för att minska kostnaderna.

Natur

Naturen har en stor betydelse för oss svenskar. Här i Ulricehamn varvas granskogar och lövskogar många med höga naturvärden. Att få vandra i skogen eller i grönområden ger oss möjligheter till rekreation och ett aktivt friluftsliv. Skogen är också viktig för Sveriges ekonomi och är en av landets viktigaste förnyelsebara resurs. Skogen och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som kulturmiljövärden och sociala värden bevaras. Våra mål är sätta för att skydda och vårda skog som ägs av kommunen. Och att i kommunens skogar göra det möjligt för ungdomar att på ett naturligt sätt få lära känna den biologiska mångfalden samt ge invånarna möjlighet att vistas med god tillgänglighet, tryggt och säkert i vissa utvalda skogar/friluftsstråk. Vi ska alla förvalta vårt arv.

Nationella och Länsstyrelsens miljömål

- Biologisk mångfald
- Ett rikt växt och djurliv
- Myllrande våtmarker
- Ett rikt odlingslandskap
- Levande skogar

Mål för Ulricehamn

Mål 2015

- Kommunens skogar ska i första hand användas som rekreationsskog. Där biologisk mångfald, friluftsliv, hälsa och tillgänglighet ska vara ledord
- Kommunen köper in värdefull skog för rekreation och biologisk mångfald
- Inrätta lövskogarna på Lassalyckan till ett kommunalt naturreservat där höga naturvärden skyddas
- Naturvårdsplan skapas
- ”Skogen i skolan” projektet ska vara utvecklat, utbyggt med utrustning för att möta skolans behov av undervisning i naturen
- Två skolor ska ha Grön Flagg

²MSR verktyg-Ekologisk hållbar upphandling, Miljöstyrningsrådet

Delmål 2010

- Skapa en naturvårdsfond. Varje år avsätta x medel för lokala naturvårdsprojekt
- Varje klass på respektive skola ska ha ett aktivt samarbete med projekt "Skogen i skolan" där medvetenhet om naturen med biologisk mångfald, folkhälsa och friluftsliv knyts samman
- Vandringsleder och friluftsområde ska vara lättillgängliga och attraktiva
- Slättermark som kommunen äger ska skötas

Åtgärder

- Kommunen fortsätter att sköta sin skog som tidigare i enlighet med FSC kriterier
- Arbetsgrupp tillsätts för att ta fram åtgärdsplan för inrättning av rekreationsskog
- Arbetsgrupp tillsätts för att utarbeta förslag till skydd/skötsel av värdefull natur inom kommunens markinnehav.
- Arbetsgrupp tillsätts för "Skogen i skolan" projektet
- Vandringslederna skall iordningställas och utrustas med rastplatser och information. Vissa utvalda platser/sträckor ska tillgänglighetsanpassas.
- Informationsmaterial om skogens värde/rekreation tas fram

Vatten

Vatten är vår viktigaste råvara, en livsnödvändighet för allas vår överlevnad. Våra sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara, och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Vår kommun är rik på sjöar och vattendrag. Tack vare de kalkhaltiga jordarna utmed Ätradalen och i kommunen så är vi något förskonade av de försurande nedfallen. Vårt grundvatten ger oss en mycket god vattenkvalité och ett mycket bra dricksvatten. Men hoten finns! Det är utsläpp till våra vattendrag som övergödning, bekämpningsmedel från trädgårdar och föroreningar från människors vardag såsom biltvätt och båttrafik. Vi har även luftföroreningar från trafik och industrier som hamnar i våra vatten. Detta leder till att vi måste skydda och vårda vårt vatten. Att vistas och handskas med det försiktigt. Vi måste bli medvetna om vad vi spolar ner på våra toaletter, vilka kemikalier som används hur vårt dagliga liv påverkar vårt vatten. Ingenting försvinner, allt kommer igen.

Nationella och Länsstyrelsens miljömål

- Grundvatten av god kvalitet
- Levande sjöar och vattendrag
- Bara naturlig försurning
- Ingen Övergödning

Mål för Ulricehamn

Mål 2015

- Hänsyn ska tas till våra sjöar och vattendrag så att de skyddas från miljökadliga föroreningar. Buller och andra störningar från båttrafik ska vara försumbara.

- Minst 60 % av fosforföreningarna i avloppet skall återföras i produktiv mark. Där ska största miljöhänsyn tas så inga skadliga ämnen kommer ut i naturen

Delmål 2010

- Åtgärdsprogram finns för dagvattenutsläpp
- Godkända gränsvärden av tungmetaller i avloppsslammet.
- Bra råvatten skall ha lokaliserats och skyddats i kommunens översikts och detaljplaner.
- Göra en översyn med åtgärdsförslag för att effektivisera kommunens vattenanvändning med målet att minska vattenförbrukningen från 2006 års värde

Åtgärder

- Kartlägga halten av och ursprunget till tungmetaller i avloppsvattnet i syfte att förbättra slammet. Mål år 2008.
- Utföra en dagvattenutredning för Ulricehamns tätort. Mål år 2008.
- Inventera möjligheten att hygienisera slammet.
- Informera företag, skolor & allmänhet om vikten av vad som spolats ner i avloppet
- Informera om biltvättars negativa miljöpåverkan när de tvättas på gatan
- Informera om båttrafik/motorers negativa miljöpåverkan.
- Fortsätta arbetet för en livskraftig öring i Åsunden

Ekonomi

I detta skede av arbetet har vi inte gjort någon kostnadsberäkning. Detta på grund av åtgärdernas storlek och tidsperspektiv. Det är vanligt att miljöinvesteringar anses kostsamma därför är det viktigt att investeringen bedöms ur ett livscykelperspektiv. Flera av åtgärderna är energieffektiviseringar som beräknas att ge besparingar på sikt. Åtgärderna som ger effekter på människors hälsa kan däremot vara svårare att beräkna initialt men är en god samhällsinvestering.

Kostenheten har aviserat tydligt att för att uppnå målen med 17 % ekologiska livsmedel så krävs att kommunstyrelsen öronmärker 200 000 kronor årligen. Inköp av ekologiska livsmedel görs idag inom befintlig budget.

Miljöåtgärderna redovisas årligen i "Grönt bokslut" En möjlighet är att även redovisa kostnaderna tillsammans med miljövinster och på så sätt få en tydlig koppling mellan miljö och ekonomi.

Uppföljning

Målen kommer årligen att följas upp i det "Gröna bokslutet" Några av målen kommer att kunna följas i kommunens Qlikview. Till varje mål, delmål och åtgärd kommer det att visas vilka som är ansvariga för att målen uppfylls. För att göra det överskådligt och tydligt kommer symboler att visa hur långt vi nått. ● ●

De nationella och länsstyrelsens miljömål finns idag på kommunens webbsida. Kommunens miljömål kommer att läggas in så snart de antagits. Vid varje förvaltning och bolag ska en miljösamordnare utses, med uppgift att sprida information. På varje arbetsplats ska det finnas ett miljöombud för att aktualisera miljöfrågorna i det dagliga arbetet samt att underlätta arbetet vid sammanställningen till "Grönt bokslut"

Idag görs mycket bra miljöarbete i det tysta som vi på detta sätt vill synliggöra.